

delati. Smé se pa zdaj tudi terditi, da železnice med Ljubljano in Terstom, kar veličanstvo utiče, una čez semerinško goro nič ne preséga; pa tudi dohodkov ne bo una več dajala, kakor ta. Pa tudi še kako krasni pogledi se odpirajo očem popotnikovim, kadar železnica višej in višej prihaja, na mnogoverstnost krajev, rastlinstva ter mnoge veličanske stavbe na nji in ob nji. Vse to nas mika, to železnico bravcom kratko popisati.

Ljubljansko-teržaška železnica je blizo 19 milj dolga. Kmalo ko pride iz ljubljanskega kolodvora, se zavije nekoliko in prereže potem Latermanov drevored in gré potem naravnost med rodovitnimi njivami in senožetmi mémo Gorici; teče po ovinku čez močirje, in pride potem zopet na terdne tla in unstran borovniškega mosta do Borovnice, kjer je postaja.

Čez močirje ima kakih 1000 sežnjevi iti. Tukaj je bilo največ težavnost premagati in čez nekdanji in sedanji prod Ljubljance dva mosta po ameriskem sistemu postaviti. Borovniški most pa je najimenitniše delo na celi železnici in bi utegnil, kar dolgost in širokost, in trdnost zidanja utiče, edini v celem cesarstvu in med najpervimi v Evropi biti. Ta most, sta prav za prav dva mosta eden nad drugim, je 265 sežnjevi dolg in skoraj 20 sežnjevi visok. Vsak obok spodnjega mosta je 8, zgornjega skoraj 8 $\frac{1}{2}$ sežnjevi širok. — Od borovniškega kolodvora naprej gré železnica, višej in višej segaje skozi gojzde nekdanje bistriške grajšine, s katerih se tu in tam kaj krasen pogled na ljubljansko močirje, na mejašne griče in zadej na velikane kranjske dežele odpre. Ko pride čez teržaško véliko cesto, dospé na logaško planoto in do logaškega kolodvora, se vleče skozi gojzde na obéh straneh postaje v Rakeku, kjer je bilo treba na mnogih krajih ji pot skozi skalovje izsekati, in doseže v Postojni (kakor tudi v Šem-Petru največjo visokost. Tu se odpre lepi pogled v pivško dolino, v okolico pri Hrenovicah in pred Jamo, kakor tudi na goro Nanos in na Hrušico.

Unstran Postojne se začne suhi in na mnogih krajih razkopani Kras, in železnica gré blizo memo cesarskega kobiliša v Prestranku do Šem-Petra, kjer je postaja in od kodar pelje vélika cesta v Reko. Po večjem ovinku ob skalnatih in pustih gričih nad Kalom in Ravnami pelje železnica, na dolgosti skorej ene milje, skozi šest predorov ali tunélov. Pervi predor nad Košano (št. VI. zaznamljen) je 264 sežnjevi dolg; drugi pod Cepinom (št. V.) 163 sežnjevi; tretji pri Vujah (št. IV.) 143 sežnjevi, četerti pred gornjimi Ležecami (št. III.) 182 sežnjevi, peti (št. II.) 272 sežnjevi in šesti nad Uremom (št. I.) je 228 sežnjevi dolg.

Kako čudno je človeku pri sercu, kateri se skozi té iz velicega rezanega kamna obočene predore derdrá in kakor bi trenil, v kratkih dobach na desni Uremšico, na levi pa prijazno dolino zagleda, po kateri Reka teče, in zopet v tamni predor pride. Za gornjimi Ležecami in pred predorom II. se vidi na levi strani v soteski poslopje velicega jerina, s kterega je voda po iz železa vlitih cevih do postaj v Divacu, Sesani in Proseku napeljana. Unstran predora I. se vidi v réško dolino in proti staremu Apnu, med Divacom in Sezano pri Gorenjah in Povirji pa dalječ po zdoljnem Krasu in zadej na velikanske krajske gore. Od Sezane proti Orleku in Proseku ima železnica do Nabrežine najbolj puste kraje po Krasu. Iz Nabrežine pojde taljanska železnica.

Zvunaj postaje in blizo sela Nabrežine (Na brežini *) gré železnica čez dolgi most, ki je iz belega apnenika sozidan in ko preteče predor na herbtu hriba, se odpre očem vés drugačen silno krasen pogled. Oči zagledajo pred sabo široko sinje jadransko morje, na levi belo teržaško mesto z njegovimi barkami in za mestom zadej gorice in

goré istrijske, zalive Mil (Muggia) in Kopra in Salvonske temena, na desni pa široko in rodovito friulsko planjavo. Zdolej, skor tik morja, stoji veličansko poslopje vodotoka, kateri daje postaji nabrežinski in teržaški, pa tudi Terstu samemu potrebno vodo. Železnica zapuša zdaj visočine in gré ob goricah, s tertami in oljko obrašenimi, bolj in bolj navzdol, teče memo grinjanske postaje, v ktere soséski zida Nj. c. k. visokost, nadvojvoda Maksimilian grad Miramare *) imenovan, gré čez most pri Št. Jerneji (Barkoli) in pride ob morji skozi predor pri Gréti na véliki in obširni teržaški kolodvor.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane. Gimnazijalne in realne šole so letos končane in pred nami leže letniki gimnazije naše ljubljanske in novomeške, in pa ljubljanske spodnje realke. Ker smo vsako leto o teh kaj spomnili, naj omenimo tudi letos. — Realna šola s tremi spodnjimi razredi je doveršila letos že 5. leto svojega obstaja in bi bila dala, kakor nam letnikov pregled kaže, že 120 za višje realne šole ugodnih ali za različne obertnijstva in rokodelstva pripravnih učencov, ako bi imeli v Ljubljani višjo realko ali ko bi naši učenci in njih stariši ali oskerbniki zapopadli poglavni namen realnih šol. „Pri nas — pravijo vodja naše realke gosp. Peternel v svojih, res ob pravem času pisanih omembah „za kaj so realne šole, komú naj bo za nje mar in kako naj se jih poslužuje kdor v te šole hodi?“ — dosihmal ljudje še večidel napačne misli imajo od realne šole; njim je ta šola najkrajša pot, da učenec pride potem za pisarja h kaki gosposki v službo ali pa kam drugam; učenec, ki je doveršil spodnjo realno šolo, se redkokrat podá kakega rokodelstva učiti, za katero si je v ti šoli pridobil potrebnih vednost, in tako se ne spolnuje poglavitni namen teh šol; nekteri po dokončani spodnji realki stopijo v učilnico preparandov in postanejo potem učitelji v ljudskih šolah, kar je na vsako stran prav; nekteri grejo v kupčijsko učilnico. Da tako malo doveršenih realčanov se gré kakega obertnijstva ali rokodelstva učiti, ste pa posebno dvé okoljšini krive: eno je, da obertnijstvo ali rokodelstvo pri nas še ni višje in dostojno čislane stopnje doséglo; drugo pa je, da naši mojstri preveč zaničljivo in sirovo ravnaajo s svojimi „fanti“, ne pomisleč, da tudi oni so nekdanj „fantje“ bili in da se naše obertnijstva in rokodelstva le tadaj na tisto stopnjo, na kateri so v drugih deželah, povzdigniti zamorejo, ako se jim podlaga položi po dostojno izučeni mladini.“ Resnične besede so to, kakor je spleh vés ta gospod vodjev sostavek poln dobrih svetov za napredek našega domačega gospodarstva. Sicer tudi mestna županija dobí pri tem od strani „svoj tal“, da ni še napravila višje realne šole v Ljubljani, ker marsikteri učenec bi se podal potem po doveršeni nižji realki v višjo, ako bi jo domá imel. Tudi to je resnica in mestna občina bi se gotovo celó nič ne obotavljala, višjo realko napraviti, ako bi ji le dnarnih pripomočkov ne manjkalo. Gledé na to, kar se v Celovcu godí, da se ondi na deželne stroške zida zlo obširno poslopje, v kterem bojo tudi realne šole, se smémo nadjati, da bode tudi Ljubljani došla ta polajšava, da ne le samo poglavno mesto, kakor je sedaj postava, temuč cela dežela bode pripomogla k napravi in vzderžanji realnih šol. Na Dunaji ali v drugih vélikih mestih je to vse drugač; tam res le skor sami mestni fantje obiskujejo realke, ker sosedne manjše mestica in tergi imajo svoje realne šole; v Ljubljani pa, kakor nam, na priliko, letošnji letnik realne šole pripoveduje, med 170 učenci, ki so obiskovali realko, je le 67 Ljubljančanov bilo, 64 jih je bilo iz dežele, ostalih 41 pa so poslale razne avstrijske dežele. — Nauki, ki so se letos v spodnji realki razlagali, so bili kakor lani; tedaj nam iz letošnjega let-

*) Gosp. K. nam je rekel, da domačini ne pravijo „Nabrežina“, ampak „Na brežini“, to je kraj na bregu, na brežini.

*) To je: Glej morje!

nika ne ostaja drugega povedati, kakor par besedic od še drugega sastavka, ki ga je spisal učitelj gosp. V. Kukula. — Nadpis tega sastavka je „die Vegetations-Verhältnisse Laibach's und der nächsten Umgebung“, v katerem je opisana lega ljubljanskega mesta in nje okolice, zemlja in nje lastnosti, vreme in rastlinstvo. Ne čudimo se, da gosp. Kukula, če je že mogel o naravoslovskih razmerah Ljubljane in nje okolice kaj pisati (in kakor se na 1. strani bere, se je udingal za pisatelja c. k. centralni napravi za vremenstvo in zemljini magnetizem na Dunaji), je vés ta sastavek od konca do kraja in večidel od besede do besede prepisal iz drugih bukev, ker njemu samemu ni o tem še dosti znanega, — al kolosalni prederznosti se čudimo, da misliti more, da nam dr. Lipičeve bukve „Topographie der k. k. Provinzialhauptstadt Laibach“ in pa dr. S. Grafove „Versuch der Vegetations-Verhältnisse des Herzogthums Krains“ niso znane!! Če že ne poštenost pisateljska, bi bila saj hvaležnost terjala od gosp. Kukula, da bi bil imenoval te dve knjigi, ki ste mu njegovo delo tako polajšale, da mu celó nič drugega ni treba bilo kakor všesti se za mizo in prepisati od konca do kraja vse, — še s pogreški vred. Al ne besedice ni znil gosp. K. od Lipiča in Grafa, ampak v opazko je postavil: „Die Bodenverhältnisse habe ich theils selbst untersucht, theils sind die Forschungen des Prof. Haquet benützt worden“. Mikavno bi bilo, podobo celega gosp. Kukulatovega spisa z Lipičovimi in Grafovimi bukvicami primerjati; za naš list bi bilo pa to predolgo. Komur se poljubi, naj primeri vseh 7 strani gosp. Kukulovega spisa s Lipičevim delom str. 8 do 11 in 52 do 56., potem pa s Grafovimi str. 13, 14, 16 itd. Misliti bi bilo saj, da je gosp. pisatelj „po svojih preiskavah“ popravil, kar sta njegova prednika sem ter tje grešila, kar bi bilo včasih toliko lože, kar je, na pr., že Graf na str. 6 Lipičevo pomoto zavolj „Urkalk-a“ preklical, — al gosp. Kukula tudi tega ni storil; rabotno je prepisoval zdaj enega, zdaj drugega. Razun tega je raji še svojih lastnih pogreškov nekoliko vrnil, kakor, na pr., da je fritillaria meleagris „schwarzgefleckt“, — da omphalodes verna in gentiana asclepiadea mesca junija cvetete, — od lanú bi bilo na Krajskem pač več omeniti kakor le od jarca, — sploh se ajda ne seje le na sternašča; imamo, posebno na Notranjskem, tudi prašno; — kaj pa je hotel s tem reči „da jablana (pirus malus) se brez posebnega požahnjenja tudi na vertih nahaja“, ne moremo uganiti; vendar ne, da imajo Ljubljančanje svoje verte s lesnikami zasajene? Čeravno sadjoreje krajske nikoli nismo prenapeto hvalili, zamoremo vendar reči, da, kar se tiče dobrih in žlahnih jabelk, krajska dežela ni zadnja, kar so nam sadne razstave očitno pokazale. Kar se še tiče pridelkov na ljubljanskem močirji, bi bilo zanimivo, ako bi jih gosp. pisatelj pozvedil od poslednjih let; tako pa jih je priložno iz starega letnika obertnijske in kupčijske zbornice prepisal od leta 1846, in tako tudi v tem poterdil, da se ni presilil z lastnim trudom, ampak da je za mizo preiskaval „Vegetations-Verhältnisse“ krajske, ne spominjvi se 7. zapovedi božje.

Novičar iz raznih krajev.

Sliši se, da tisti gospodje, katerim je c. k. ministerstvo osnovo nove obertnijske in rokodelske postave v prevdank in pretres izročilo, bojo ta teden svoje delo končali. Kakor nekteri vediti hočejo, se bo maršikaj v omenjeni osnovi preuredilo, poglobitve pravila bojo pa vendar obveljale. To novo osnovo bo vzelo ministerstvo in potem državno svetovavstvo v presojo, in potem še le se bo predložila v poterjenje Cesarju. — Kadar pride presvitli Cesar v Zaladski komitat na Ogorskem, se Mu bojo poklonili poslanci iz Horvaškega in Slavonskega, peljani od

preuzvišenega bana. — Svitli nadvojvoda Ferd. Maks je svojo novozaročeno ženo nadvojvodinjo Karolino na poti v Terst v saboto zvečer se na kolodvoru ljubljanskem toliko mudil, da so se mu tukajšnji višji gospodje poklonili. — Dopisnik „Pest. Lloyd“ hoče za gotovo vediti, da davek za sladkorno péso v cukrofabrikah se bo pri centu od 12 krajc. povišal na 18 krajc. — Čudno je bilo te dni v neki veliki hiši na Smihovem v Pragi viditi, da se je jutraj ob štirih blizo 200 podgán na vertu zbralo, ktere so potem skupaj skoz vertne planke na polje udarile in dalje pobegnile. Kaj nek jih je zapodilo? — 6. dan t. m. se je začela v Parizu porotna sodba zoper tiste tri Lahe, ki so se združili v zaroto zoper življenje francozkega cesarja. Tibaldi je tajil od konca do kraja, druga dva sta ponovila, kar sta koj obstala. Tibaldi (30 let star, očničar iz Sardinije) je v pregnanstvo, Grilli (28 let star, sukmar iz papeževih dežel) in Bartolotti (34 let star, čevljar, tudi iz papeževih dežel), pa sta nekoliko manj kriva obsojena v ječo na 15 let. — Po pismih iz Laškega misli kralj Napolitanski po izgledu papepeževem tudi po svoji deželi potovati in zaslišati želje svojega ljudstva. — Najvažnišo in veliko pomenljivo politiško novico je prinesel telegraf „Oest. Corr.“ iz Carigrada, namreč, da so se poročniki francozke, rusovske, pruske in sardinske vlade s turško vlado razvergli, diplomatično zavezo razderli in se namenili Turčijo zapustiti zato, ker noče volitev v Moldavi zavreči. Kakor strela iz jasnega neba je osupnila ta novica vés svet, ker se je novih homatij zavolj Turčije bati in še morebiti hujih, kakor so bile tiste, ki so sprožile zadnji turško-rusovski razpor. — 5. dan t. m. se je cesar Napoleon s cesarico, spremljen od prvega svojega ministra Valevski-ga v Havre podal, odkodar se je na barki v Osborne na Angleško podal, kjer se bo snidel s kraljico angleško in ministrom Palmerston-om ravno sedaj, ko ste si francozka in angleška vlada navskriž misel zastran Moldave in Vlahije. Vés svet radovedno pričakuje, kaj bo nasledek tega zбора. Javalne se bo angleška vlada udala Napoleonu.

Zarji.

Z zlatim opasom
Strinjaš milotno
Nebo in zemljo,
Jutrajna zarja!

Kadar ti v zoru
Lice prijazno
Z nočne temote
Svetu odgerneš.

Jutro za jutrom
Vodiš iz mraka
Dneva gospoda
V nebne višave.

S krilom rumenim
Trosiš veselje,
Trosiš življenje
Celemu svetu.

K nebu dviguješ
Dan porodivši
S solzne doline
Dušo kipečo.

Brižnim tolažba,
Rani hladilo,
Zlatokrillata
Nada obupnim!

Detetu siplješ
Zlato na lice
Dičiš nevesti
Rožno obličje. —

Milo na pare
Siješ merliču,
Spremljaš k pogrebu
Truplo njegovo.

Pa mu še siješ
Tje na gomilo,
Jutro za jutrom
Grob mu pozdravljaš:

Ko ga obrašča
Trava zelena,
Kadar žaluje
Beka nad njim že;

Kadar že gleda
Duša njegova
V hiši Očeta
Zarjo nebeško.

Z grobom zelenim
Strinjaš milotno
Nebo in zemljo
Zarja večerna!

Fr. Cegnar.

 Zavoljo praznika vélicega Šmarna v saboto, bojo prihodnje „Novice“ prišle v petek na svetlo.